

Prezentácia menšín v médiách

Občianske združenie MEMO 98 realizuje od začiatku roka monitoring médií v súvislosti s prezentáciou informácií o menšinách. Svoje výsledky prezentuje v médiách i na internetovej stránke každý štvrtok. Monitoring je zameraný na najvýznamnejšie a mienkotvorné elektronické médiá - Slovenskú televíziu, TV Markíza a TV Luna, ako aj na Slovenský rozhlas a Rádio Twist. Táto správa obsahuje výsledky monitoringu za obdobie tretieho štvrťroku : mesiace júl - september. Súčasne je aj určitým porovnaním výsledkov monitoringu v rámci troch štvrťrokov roku 2000. V sledovaných hlavných spravodajských reláciách boli zaznamenávané všetky informácie o menšinách (v pozitívnom, neutrálnom alebo negatívnom duchu), o jednotlivých témach, resp. kauzách v súvislosti s nimi, ako aj informácie o osobnostiach reprezentujúcich príslušné menšiny.

- **Vzhľadom na charakter sledovaného obdobia (letné prázdninové a dovolenkové mesiace) došlo k poklesu celkového času odvysielaných spravodajských relácií. Aj napriek tomu, že médiá venovali otázkam menšín opätovne pomerne málo priestoru bol v treťom štvrťroku problematike menšín venovaný najväčší priestor zo všetkých sledovaných období (prvý až tretí štvrtok).**
- **Opäť dominovali informácie o rómskej menšine. Tematicky bola najviac prezentovaná kauza "exodus Rómov do zahraničia" - až 61,56% všetkých správ, čo súviselo s odchodom Rómov do Belgicka v letných mesiacoch. Ako nové sa objavili v treťom štvrťroku témy "Ficom prezentovaný farmársky zákon", najmä však kauzy "rozkrádanie zemiakov" a "vražda Anastázie Balážovej" v Žiline. Tieto tri kauzy tvorili až 55,66% vysielacieho času venovaného kauzám.**
- **Informácie o menšinách prakticky iba neutrálne alebo negatívne, pozitívne tvorili iba 1,6%.**
- **Počas celého monitorovaného obdobia absentovali pozitívne informácie o riešení problémov rómskej menšiny, na čo poukazuje aj hodnotiacia správa Európskej komisie, zverejnená 8.11.2000. Pritom, ako je možné zistiť z rôznych informačných zdrojov (internetová stránka vlády SR, stránka Občan Róm a pod.), na realizáciu projektov v tejto oblasti boli vynaložené nemalé finančné prostriedky.**

Ako v tejto prezentácii dopadla rómska menšina?

Uvedené médiá za tri mesiace odvysielali celkovo 136 hodín 36 minút 38 sekúnd spravodajských relácií, čo je v porovnaní s prvým štvrťrokom pokles o takmer 20% a oproti druhému o celú jednu tretinu vysielacieho času. Napriek tomu v týchto spravodajských reláciách odznali o menšinách informácie v rozsahu 4 hodiny 2 minúty 26 sekúnd, čo je najviac zo všetkých štvrťrokov v roku 2000 a oproti druhému je to nárast takmer o 90%.

Ako ukazuje graf č. 1, rómskej menšine bolo z tohto priestoru venovaných najviac času a to 3 hodiny 29 minút 6 sekúnd, čo je zo všetkých trojmesačných období najviac (v prvom štvrťroku to bolo 3 hodiny 28 minút 23 sekúnd, v druhom 2 hodiny 23 minút 20 sekúnd). Išlo predovšetkým o neutrálne informácie, ktorých bolo 258, v intenciách nárastu vysielacieho času teda vzrástol aj počet týchto informácií. Na druhej strane, ako vidieť z grafu č. 2, pozitívne informácie boli len 4 (rovnako ako v 1. štvrťroku, v druhom neodznala ani jedna), negatívnych však bolo vyše 21 %, čo je z porovnávaných štvrťročných období najviac (v prvom štvrťroku 15%, druhom štvrťroku 4,8%). Z hľadiska priestoru venovaného ostatným menšinám je nutné spomenúť, že ani jedna sekunda vysielacieho času

spravodajstva nezobrazila otázky ukrajinskej menšiny. Prezentované informácie boli prevažne neutrálne, iba maďarskej menšine boli venované 3 negatívne informácie. Celkovo (vrátane rómskej menšiny) však v médiách odzneli len 4 pozitívne informácie (práve o rómskej menšine).

Tak ako v prvých dvoch štvrťrokoch, aj v treťom tematicky dominovala kauza "exodus Rómov" - celkom 1 hodinu 3 minúty 44 sekúnd, čo je oproti predchádzajúcim obdobiam minimálny pokles; táto kauza tvorí takmer 36% vysielacieho priestoru monitorovaných médií o rómskej menšine (graf č. 3). Tri kauzy - "Ficov farmársky zákon", "rozkrádanie zemiakov" a "vražda Anastázie Balážovej v Žiline" ako nové témy predstavovali 27,56% celkového času venovaného rómskej menšine a 23,77% celkového vysielacieho času venovaného menšinám. Tieto kauzy dominovali vo vysielaní predovšetkým v auguste - z priestoru venovaného týmto kauzám v celom 3. štvrťroku išlo o rozhodujúcu časť: u farmárskeho zákona o 56,7%, pri kauze krádeží zemiakov o plných 100% a pri kauze vraždy v Žiline o takmer 96% vysielacieho času.

Z ostatných tém, ktorým sa médiá venovali v prvom polroku, došlo k výraznému nárastu informácií súvisiacich s vyhláseniami politických strán o rómskej menšine - v prvom štvrťroku odznelo 96 neutrálnych informácií v rozsahu takmer 12 minút, v druhom naopak neodznala ani jedna informácia, v treťom štvrťroku odznelo až 223 informácií, z toho 22 negatívnych v celkovom rozsahu takmer 32 minút vysielacieho času (graf č. 4).

Z hľadiska obsahu (graf č. 5) najviac času bolo venovaného otázke neznášanlivosti voči menšinám - 35 minút 41 sekúnd (približne 12% celkového času). Tento problém patril v prvých dvoch štvrťrokoch k menej prezentovaným (cca 7, resp. 8 minút). Druhou oblasťou bola kriminalita, ktorej bolo venovaných 28 minút 48 sekúnd (v 1. štvrťroku necelých 5, resp. v druhom necelých 10 minút). Ďalšie otázky boli spájané s politickými a sociálnymi témami. V sledovanom období bol opätovne minimálny priestor venovaný kultúre a školstvu, čo je trend, ktorý pretrváva od začiatku roka.

O čom vypovedajú uvedené informácie?

V spravodajstve mienkotvorných médií, akými sú televízne stanice STV, TV Markíza a čiastočne aj TV Luna, ako aj rozhlasové stanice SRo a Twist, informujúcom o národnostných menšinách jednoznačne dominuje problematika rómskej menšiny. Z toho vyplýva, že problémy rómskej menšiny považujú monitorované médiá za veľmi dôležité. Pritom je pozoruhodné, že z televíznych staníc najviac spravodajského priestoru venuje Rómom TV Markíza - za sledované obdobie 44 minút 17 sekúnd, STV 29 minút 34 sekúnd, TV Luna 19 minút a 2 sekundy. Zastúpenie rómskej problematiky v SRo a Rádiu Twist bolo v sledovanom období takmer rovnaké - SRo 58 minút 51 sekúnd, Rádio Twist 57 minút 22 sekúnd.

Zaujímavé je aj porovnanie jednotlivých mesiacov sledovaného obdobia. Až 70,38% vysielacieho času spravodajských relácií venovaných otázkam Rómov odznelo v auguste. Práve v tomto mesiaci bola dominantnou témou neznášanlivosti voči menšinám, v auguste odznelo k tejto téme až 90,5% informácií v rámci štvrťroku.

Súčasne z monitoringu vyplýva významný podiel informácií neutrálneho charakteru, čo naznačuje nezaujatosť informujúcich médií. Tak ako v predchádzajúcich monitorovaných štvrťrokoch, v spravodajstve sledovaných médií sa objavuje minimum pozitívnych informácií. Je to aj dôsledok nedostatočnej pozitívnej prezentácie riešenia problémov rómskej menšiny zo strany štátnych orgánov, ale aj ďalších inštitúcií. Z káz dominuje najmä odchod Rómov do zahraničia z rasových dôvodov, resp. aj vyhlásenia politických strán o rómskej menšine, kde v oboch prípadoch je tiež evidentný vysoký počet negatívnych informácií.

Signifikantné pre prezentáciu rómskej národnostnej menšiny je zastúpenie jej reprezentantov vo

vysielacom čase monitorovaných médií. V prvom štvrtroku bol pomer reprezentantov zastupujúcich zoskupenia ROI príp. RIS voči zástupcovi vlády, splnomocnencovi Vincentovi Danihelovi, 37% ku 23,4%. V druhom štvrtroku sa tento rozdiel zvýšil - pomer bol 69% ku 21,4% v neprospech Vincenta Danihela. V treťom štvrtroku prezentácia aktivít zoskupení ROI a RIS tvorila 82%, zatiaľčo prezentácia zástupcu vlády, splnomocnenca Vincenta Danihela tvorila len 8,3% monitorovaného času. Pravdepodobne aj toto nedostatočné a klesajúce "zviditeľňovanie sa" zodpovedných predstaviteľov štátu pri riešení problémov rómskej menšiny možno považovať za jednu z príčin súčasného obrazu rómskej menšiny v slovenskej verejnosti.

Vytvorenie tejto správy bolo podporené zo strany Nadácie pre podporu občianskych aktivít.